

Д/р
14058

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова
(повне найменування вищого навчального закладу)

Навчально-науковий інститут інформаційних та соціальних технологій
(повне найменування інституту/факультету)

кафедра економіки та моделювання ринкових відносин
(повна назва кафедри)

Дипломна робота

бакалавра

(освітньо-кваліфікаційний рівень)

на тему: «**Інвестиційний портфель комерційного банку: сутність, структура, принципи формування**»

«Investment portfolio of commercial banks: the nature, structure, principles of formation»

Виконала: студентка заочної форми навчання
Напрямок підготовки 6.030508 «Фінанси і кредит»
Пенчева Джесіка Вікторівна

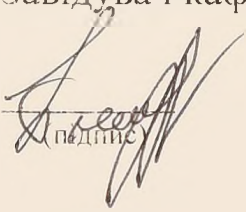
Керівник Лазарева Л. В.

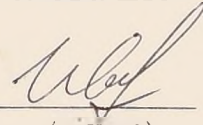
Рецензент к.е.н доц. Столбуненко Н. М.

Рекомендовано до захисту:
Протокол засідання кафедри
№ 9 від 29 травня 2017 року.

Захищено на засіданні ЕК № ____
протокол № ____ від ____ 2017 р.

Оцінка ____ / ____ / ____
(за національною шкалою, шкалою ECTS, бали)

Завідувач кафедри

Журавльова Т. О.

Голова ЕК

Шлафман Н. Л.

790176

АНОТАЦІЯ

Дипломна робота містить 72 сторінок, 2 таблиць, 4 рисунків, список літератури з 52 найменувань, 2 додатка.

Предмет дослідження є процес управління інвестиційним портфелем комерційного банку.

Об'єкт дослідження - діяльність комерційних банків на ринку цінних паперів.

Мета роботи полягає у теоретичному обґрунтування сутності інвестиційного портфеля та вироблення практичних рекомендацій щодо формування і управління інвестиційним портфелем українських комерційних банків.

Завдання роботи є :

- виявити сутність і особливості банківських інвестицій;
- визначити місце інвестиційних операцій у складі активних операцій комерційних банків;
- дослідити склад і провести аналіз структури інвестиційних портфелів комерційних банків України;
- проаналізувати ризики, притаманні інвестиційно-банківській діяльності, та запропонувати методи їх мінімізації;
- дослідити методи формування і управління інвестиційним портфелем комерційного банку;
- запропонувати рекомендації щодо активізації банківської інвестиційної діяльності.

Одержані результати можуть бути використані в якості ознайомчого та довідного матеріалу при залученні комерційних банків до інвестиційної діяльності, також щодо удосконалення інвестиційної діяльності банків.

Рік виконання дипломної роботи - 2015.

Рік захисту роботи - 2015.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. ОСОБЛИВОСТІ БАНКІВСЬКОЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ	7
1.1 Операції комерційних банків на ринку цінних паперів	7
1.2 Сутність і типи банківських інвестицій	14
1.3 Інвестиційна діяльність комерційних банків	17
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ	24
2.1 Класифікація та функції портфеля цінних паперів банку	24
2.2 Стратегії по управлінню портфелем цінних паперів банку	40
2.3 Інвестиційна політика як основний етапи процесу управління банківським інвестиційним портфелем	44
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКУ	57
3.1 Шляхи мінімізації негативного впливу зовнішніх факторів на інвестиційний портфель комерційного банку	57
3.2 Державне регулювання інвестиційної діяльності банків як фактор стабілізації його фінансового стану	62
ВИСНОВОК	69
СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ	72
ДОДАТКИ	

ВСТУП

Актуальність теми. На сучасному етапі переходу економіки України до ринкової моделі проблема залучення інвестицій та підйому на цій основі вітчизняного виробництва є центральною, саме від її успішного рішення залежить напрямок і темпи подальших економічно-соціальних перетворень в Україні і в кінцевому результаті політична стабільність суспільства. Рішення проблеми залучення інвестицій потребує розробки та впровадження в практику визначених стратегій реалізації інвестиційної діяльності, що ефективно забезпечує залучення і цільове використання інвестицій.

Саме кредитні установи у світовій практиці є значним сегментом на ринку інвестування та відіграють значну роль у цьому процесі. Українські банки мають ще незначний досвід у здійсненні інвестицій, але з кожним роком ці операції зростають. Такі дані підтверджуються не тільки цифровими показниками, а й значним зростанням відповідних служб та підрозділів у банківських установах. Поведінка комерційних банків на інвестиційному ринку значною мірою залежить від обраної ними інвестиційної стратегії, яка впливає із загальної стратегії банку і має вплив на формування інвестиційної політики, вибір шляхів її реалізації, форм і методів управління ресурсами.

Українські комерційні банки, маючи кваліфіковані кадри, відповідну інформаційну базу клієнтів, повинні, крім кредитної, активніше займатися інвестиційною діяльністю. При цьому ефективне формування і стратегія управління інвестиційним портфелем є основним чинником успіху в даній сфері.

У діяльності комерційних банків гранично високий ступінь ризиків, а управлінські помилки можуть потягти за собою найтяжчі наслідки – відтак ефективне управління для комерційних банків стає особливо значущим.

Проте ключові складові теорії банківського менеджменту поки що слабо впроваджені в практичну роботу більшості вітчизняних комерційних банків. Це стосується і того аспекту даної теорії, який пов'язаний з управлінням інвестиційним банківським портфелем. Отже, адаптація теорії управління інвестиційним портфелем комерційних банків до специфіки української економіки є безальтернативною необхідністю. Актуальність цієї адаптації підсилюється також доволі скромним теоретичним доробком у вітчизняній літературі.

Метою дипломної роботи є теоретичне обґрунтування сутності інвестиційного портфеля та вироблення практичних рекомендацій щодо формування і управління інвестиційним портфелем українських комерційних банків. Досягнення вказаної мети обумовило необхідність вирішення наступних завдань:

- виявити сутність і особливості банківських інвестицій;
- визначити місце інвестиційних операцій у складі активних операцій комерційних банків;
- дослідити склад і провести аналіз структури інвестиційних портфелів комерційних банків України;
- проаналізувати ризики, притаманні інвестиційно-банківській діяльності, та запропонувати методи їх мінімізації;
- дослідити методи формування і управління інвестиційним портфелем комерційного банку;
- запропонувати рекомендації щодо активізації банківської інвестиційної діяльності.

Предмет дослідження є процес управління інвестиційним портфелем комерційного банку.

Об'єктом дослідження є діяльність комерційних банків на ринку цінних паперів.

Теоретичною та методологічною основою дипломної роботи дослідження є основні теоретичні положення вітчизняної та зарубіжної фінансової науки в галузі інвестиційної діяльності комерційних банків.

Дану тему дуже активно досліджуються як у світовій так і вітчизняній науковій літературі. Можна виділити таких ченів, які досліджували різні аспекти цієї проблеми, такі як: Т. В. Луців, А. А. Майорова, Г. Н. Белоглазова, О. В. Васюренко, В. В. Глущенко, О. І. Давидов, Е. Дж. Долан, М. М. Кім, Т. У. Кох, Л. Крушвіц, К. і Р. Кэмпбелли, І. В. Кривов'язюк, О. І. Лаврушин, Д. Е. Ліндсей, Б. Л. Луців, Г. Марковіц, В. І. Міщенко, А. М. Мороз, В. І. Павлов, І. І. Пилипенко, А. А. Пересада, І. В. Сало, Ф. Дж. Сінкі, В. М. Усоскін, У. Ф. Шарп, О. Л. Яременко.

Інформаційною базою в даній роботі є положення сучасної економічної теорії, закони України, укази Президента України, постанови й рішення Кабінету Міністрів України, положення НБУ, наукові праці вітчизняних і зарубіжних вчених та фахівців у сфері банківської інвестиційної діяльності, управління інвестиційним портфелем, фондового ринку, державного регулювання діяльності комерційних банків.

ВИСНОВОК

Банківська інвестиційна діяльність реалізує важливі макро- і мікроекономічні функції забезпечення поступального розвитку економіки країни та сприяє успішному розвитку самих банків й усієї банківської системи. Саме за цих обставин важливого значення набуває інвестиційне спрямування діяльності банків. Основною формою банківських інвестицій є фінансові інвестиції.

Інвестиційна діяльність банків асоціюється насамперед із фінансуванням банками розвитку економіки загалом, тобто має макроекономічне спрямування. У межах цього напряму банки на інвестиційному ринку виконують декілька функцій: мобілізують великі капітали, необхідні для інвестицій, розширення виробництва; здійснюють інвестиційний перерозподіл вільних ресурсів на грошових ринках і на ринках капіталів, забезпечують безперервність процесу відтворення основних засобів і процесу суспільного відтворення загалом і суттєво підвищують загальну ефективність економіки. Важливим аспектом функцій банківської інвестиційної діяльності є мікро рівень, власне інвестиційна діяльність банку, яка розглядається як складова інвестиційних процесів в економіці держави. Для самих банків інвестиційні операції є важливим джерелом одержання прибутку, підтримки необхідної ліквідності, збереження коштів до появи можливостей більш вигідного їх розміщення, зменшення ризиків шляхом диверсифікації вкладень коштів. Загалом інвестиційні операції відіграють важливу роль у систем важелів управління сучасним банком, їх функції взаємопов'язані. Аналіз сучасного стану банківської інвестиційної діяльності доводить, що на відміну від корпоративного інвестування, специфіка банківської інвестиційної діяльності зумовлюється значною мірою характером і обсягом сформованої ресурсної бази. Сьогодні ж банкам ще не вдалося залучити значні обсяги дострокових ресурсів, що,

своєю чергою, гальмує інвестиційну активність банків. Нині більшість банків не має у своєму розпорядженні достатньої власної бази для великих і надійних інвестиційних вкладень. Низьку ефективність банківської системи України та її інвестиційного бізнесу зумовлюють такі дві головні групи чинників: 1) внутрішньобанківські, до яких належать недостатність ресурсів для проведення інвестиційних операцій, бажання банків максимізувати власну дохідність шляхом збільшення процентної ставки за кредитами, високі вимоги банків до забезпеченості інвестиційних кредитів тощо; 2) зовнішні чинники, такі як високий рівень інфляції в економіці, недовіра до банківської системи з боку клієнтів, недосконалість законодавства, низька ліквідність вторинного ринку цінних паперів, недостатня кількість платоспроможних позичальників. Одним із пріоритетних завдань розвитку банківської системи перехідних економік є поглиблення її інтеграції у світовий фінансовий простір. Важливою формою такої інтеграції, поряд з участю українських банків у міжнародних фінансових організаціях, інтернаціоналізацією діяльності вітчизняних банків, розширенням їх зовнішньоекономічної діяльності та ін., є присутність іноземного капіталу у банківській системі України. Розвиток і подальше функціонування банківської системи України передбачають оптимальне поєднання системотворчих і середніх банків, які нині є най рентабельнішими і динамічно розвиваються. Незважаючи на вимоги міжнародних фінансових організацій про необхідність укрупнення, в економіках багатьох країн середні і малі банки конкурують на ринку з великими. Серед фахівців існують різні точки зору на становлення банківської інвестиційної діяльності в Україні, у тому числі її інституціональної складової. Важливою особливістю діяльності банків України за сучасних умов є їх широка участь у функціонуванні ринку цінних паперів. Український фондовий ринок формується за моделлю, подібною до європейської. Тенденції, що намітились в економіці України та в приватизаційних процесах, засвідчують також, що в перспективі є більш реальною побудова

ринку за європейською моделлю, ніж за американською. Сьогодні в Україні вже створені пенсійні та інвестиційні фонди, а також страхові компанії, які, однак, не стали основними учасниками операцій із цінними паперами. З комерційних же банків не виділяються інвестиційні, які спеціалізувались би на операціях фондового ринку. Такі операції, передусім, виконують комерційні банки. У даний час у банківській системі України існує тенденція до універсалізації банків, а не до їх подрібнення.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Андрущенко І. Форми та методи державного контролю на ринку цінних паперів. // Право України. – 2002. – № 2. – С. 47 - 49.
2. Алексеев М. Ю. Рынок ценных бумаг. – М.: Финансы и статистика, 2009. – 349 с. Бесараб Є.О. Роль банку у формуванні інвестиційних ресурсів ФПГ // Фінанси України. – 2012. – № 1. – С.116 - 120.
3. Богатин Ю.В., Швандар В.А. Инвестиционный анализ. -- М.: ЮНИТИ, 2010. -- 285 с.
4. Варламова А. А. Макроэкономические модели инвестиционного потенциала Украины // Актуальні проблеми Економіки.- 2009.- № 12.- С. 232-239
5. Васильєва Т. А. Суб'єкти інвестиційного ринку: характеристика, повноваження, проблеми функціонування / Т. А. Васильєва, С. В. Леонов, О. В. Макарюк // Вісник Сумського національного аграрного університету. – Серія “Економіка та менеджмент”. – 2009. – Випуск 5(36). – С. 3–9.
6. Вожжов А. Використання змінної частини поточних пасивів банків як інвестиційних ресурсів // Вісник НБУ. – 2003. – № 12 – С.18 - 21.
7. Грідасов В. М., Кривченко С. В., Ісаєва О. Е. Інвестування: Навчальний посібник. – К.: Центр початкової літератури, 2004. – 164с.
8. Гетьман О. Економічна характеристика ризиків у процесі банківського інвестування на фондовому ринку // Вісник НБУ. – 2011. – № 7. – С.40- 41
9. Дмитрієва О.А. Вплив ринку фінансових послуг на інвестиційний процес // Фінанси України. – 2003. – № 5. – С.20 - 24. Закон України
10. Дасковский В., Киселев В. Совершенствование оценки эффективности инвестиций // Экономист. – 2009. - № 1. – С. 42-57
11. Драган І. В. Оцінка сучасного стану залучення іноземних інвестицій в Україні / І. В. Драган // Фондовий ринок. - 2010. - №4. - С. 22-27.

12. Закон «Про банки і банківську діяльність» // < zakon. rada. gov. ua >.
13. Загорський В. С. Ринок цінних паперів: принципи організації і механізм функціонування/ Львів. комерц. акад. -- К.: ІСДО, 2010. -- 171
14. Закон України «Про інвестиційну діяльність» від 18.09.1991 р. – № 1560-ХІІ // Юридичний вісник України. – 1997. – № 48. – С.3 - 15.
15. Захватова Н.М. Инвестиционно-экономическая безопасность региона// ЭПОС. – 2010. - № 3. – С. 19-23.
16. Затонацкая Т. Г. Повышение эффективности реализации государственных инвестиционных программ в Украине// Актуальні проблеми економіки.- 2012.- № 4.- С.86-94
17. Закон України « Про інвестиційну діяльність» // <www. newlegal. ua >
18. Куц Е. Инвестиционная деятельность банков в Украине// Ринок цінних паперів України.- 2012.- № 1-2.- С. 73-78
19. Касич А.О. Теоретические и методические основы анализа внутренних источников финансирования инвестиционной деятельности// Актуальні проблеми економіки.- 2011.- № 3.- С.243-249
20. Кутрань К. В. Венчурное инвестирование в условиях финансового кризиса// Фондовый рынок.- 2010.- № 4.- С. 8-13України « Про режим іноземного інвестування» // <www. mdoffice. com. ua >.
21. Колісник М.К., Маслак О.О., Романів Є.М. Фінансовий ринок: Навч. посібник. – Львів: Видавництво Національний Університет «Львівська політехніка», 2004. – 192с.
22. Кучерявенко І.А. Макроекономіка: Практикум: Навч. посіб. - К.: Вікар, 2009. - 239 с.
23. Луців Б.Л. Інвестиційний потенціал банківської системи України / Т.Б. Стечишин // Фінанси України. – 2009. – №9. – С.67–77
24. Лобанов А., Чугунов А. Тенденции развития риск – менеджмента: мировой опыт // Рынок ценных бумаг. – 2009. – № 18. – С. 59 - 65.

25. Левченко В. П. Розвиток ринку небанківських фінансових послуг України : монографія / В. П. Левченко. – К. : Центр учбової літератури, 2013. – 368 с.
26. Макарюк А. В. Инвестиционная политика в управлении инвестиционным потенциалом экономических систем / Национальная и региональная экономика. Текущие проблемы Восточной Европы : монография / А. В. Макарюк, Б. А. Москаленко ; под ред. Эльжбета Милош. – Люблин : Politechnika Lubelska, 2013 – С.62–72.
27. Маркарян В.Р. Инвестиционный фактор в реализации национальных проектов// Региональная экономика. – 2009. - № 2. – С. 71-79.
28. Матвійчук А.В. Аналіз і управління економічним ризиком. Навч. посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 224 с.
29. Машина Н.І. Економічний ризик і методи його вимірювання: Навчальний посібник. – Київ: Центр навчальної літератури, 2013.– 188.
30. Наумец И. Андеррайтинг в темную и светлую // Украинская Инвестиционная Газета. – 2005. – № 5(484) – С. 29.
31. Олександр Бутенко. Роль іноземних банків у формуванні інноваційних національних банківських систем // Олександр Бутенко. ; - Банківська справа. – 2009. - №1. – С. 83.
32. Полотенко Д.В. Банківська система України в умовах функціонування іноземних банків // Полотенко Д.В. , - Фінанси України. – 2009. - №5. – С. 91-94.
33. Петрук О. М. Банківська справа: Навчальний посібник / За ред. д-ра екон.наук, проф. Ф. Ф. Бутинця. – К.: Кондор, 2014. – 461с.
34. Павлов К. Инвестиции инновационного типа// Экономист. – 2008. - № 12. – С. 34-38.
35. Саркисянц А. Инвестиционные фонды: современные тенденции// Бухгалтерия и банки. - 2012.- № 4.- 38-45

36. Стойко О.Я., Банківські операції [Електронний ресурс] 2007// Режим доступу до статті:<http://www.djerelo.com/> ;
37. Сорос Дж. Кризис мирового капитала: Пер. с англ. – М.: ИНФРА – М. 2009. – 396 с.
38. Синки Дж.Ф. Управление финансами в коммерческих банках: Пер. с англ. 4- го перераб. изд. / Под ред. Р.Я.Левиты, Б.С.Пинскера. – М.: Catallaху, 2010. – 820 с.
39. Тенденції розвитку фондового ринку// Цінні папери України. -2008. -№43 (535).
40. Ткаченко Ю. Динамика прямых иностранных инвестиций в Украину в контексте мировых тенденций// Ринок цінних паперів України.- 2012.- № 3-4.- С. 61-66
41. Умеров Р. Е. Организационный механизм инвестирования инновационной деятельности малого и среднего бизнеса в Украине// Актуальні проблеми економіки.- 2011.- № 12.- С. 160-164 Цисарь И.Ф., Чистов В.П., Лукьянов А.И. Оптимизация финансовых портфелей банков, страховых компаний, пенсионных фондов. – М., 2011. – 124с.
42. Царев В.В. Оценка экономической эффективности инвестиций: учебник для вузов / В.В. Царев. - СПб.: Питер, 2010. - С. 324
43. Чернюк Л.Г. та ін. Територіальна організація фінансового ринку України. – Черкаси: Вертикаль, 2006. – 256 с.
44. Чесноков А.С. Инвестиционная стратегия и финансовые рынки. – М.: ПАИМС, 2011. – 320с.
45. Чиченов М.В. Инвестиции: уч. Пособие / М.В. Чиченов под ред. М.В. Чиченова. - М.: КНОРУС, 2007. - 248 с
46. Шматко Н.М. Основні положення сучасної теорії банківського портфеля // Економіка промисловості. - 2009. - №1(19). - С. 162-166. Шматко Н.М.

- Оцінка дохідності цінних паперів у банківському портфелі // Вісник НБУ. - 2010. - №1. - С. 57-59.
47. Шевчук В. Я., Рогожин П. С. Основи інвестиційної діяльності. – К.: Генеза, 2008. – 318с.
48. Шматко Н.М. Система оцінки ризиків банків при інвестуванні у цінні папери // Формування ринкової економіки в Україні. - 2010. - № 15 (Ч.2) - С. 596-605.
49. Щукін Б. М. Аналіз інвестиційних проектів: Конспект лекцій. – К.: МАУП, 2012. – 128с
50. Федоренко Ф. Инвестиции и экономика Украины //Экономика Украины. - 2007. - № 5. - С. 12-16.
51. Янковский К.П., Мухарь И.Ф. Организация инвестиционной и инновационной деятельности. – СПб: Питер, 2001. – 448с.
52. Яценюк А. Фондовый рынок України: проблеми та перспективи розвитку // Вісник НБУ – 2004. – № 11. – С. 4 – 9.